Міністерство освіти і науки України

Харківський національний університет імені В. Н. Каразіна

Кафедра цивільно-правових дисциплін

«ЗАТВЕРДЖУЮ»

Декан юридичного факультету

Віталій СЕРЬОГІН

«31» серпня 2026 р.

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

МІЖНАРОДНИЙ КОМЕРЦІЙНИЙ АРБІТРАЖ

рівень вищої освіти - другий (магістерський)

галузь знань - D Бізнес, адміністрування та право

спеціальність - D9 Міжнародне право

освітня програма - Міжнародне право

вид дисципліни - за вибором

факультет - юридичний

2026 / 2027 навчальний рік

Програму рекомендовано до затвердження Вченою радою юридичного факультету

31 серпня 2026 року, протокол № 1

РОЗРОБНИКИ ПРОГРАМИ:

Завальна Жанна Вікторівна, д.ю.н., професор, професор кафедри цивільно-правових дисциплін юридичного факультету Харківського національного університету імені В.Н. Каразіна.

Програму схвалено на засіданні кафедри цивільно-правових дисциплін юридичного факультету

Протокол № 1 від 28 серпня 2026 року

Завідувач кафедри
цивільно-правових дисциплін Олена УСТИМЕНКО

Програму погоджено с гарантом освітньо-професійної програми другого (магістерського) рівня вищої освіти за спеціальністю «Міжнародне право»

Гарант освітньо-професійної програми
першого (бакалаврського) рівня вищої освіти
«Міжнародне право» Олександр ГАВРИЛЕНКО

Програму погоджено науково-методичною комісією юридичного факультету

Протокол від 31 серпня 2026 року, № 1

Голова науково-методичної комісії
юридичного факультету Ганна ЗУБЕНКО

ВСТУП

Програма навчальної дисципліни «Міжнародний комерційний арбітраж» складена відповідно до освітньо-професійної програми підготовки магістрів спеціальності D9 Міжнародне право.

1. Опис навчальної дисципліни

1.1. Метою викладання навчальної дисципліни «Міжнародний комерційний арбітраж» є оволодіння студентами основними теоретичними аспектами правового регулювання порядку розгляду спорів міжнародним комерційним арбітражем, практичними навичками та вміннями визначення компетенції арбітражу щодо розгляду спорів, визначення права, яке повинно застосовуватися арбітражем для вирішення спору, та права, в порядку якого арбітраж розглядає спори.

1.2. Основними завданнями вивчення дисципліни є визначення та аналіз правових проблем, формування та обґрунтування правових позицій та застосування отриманих знань у практичних ситуаціях.

1.3. Кількість кредитів - 3 кредити

1.4. Загальна кількість годин - 90 годин

1.5. Характеристика навчальної дисципліни	
Вибіркова	
Денна форма навчання	Заочна (дистанційна) форма навчання
Рік підготовки	
2-й	2-й
Семестр	
3-й	3-й
Лекції	
14 год.	4 год.
Практичні, семінарські заняття	
14 год.	4 год.
Лабораторні заняття	
Самостійна робота, у тому числі	
62 год.	82 год.
Індивідуальні завдання	

1.6. Перелік компетентностей, що формує дана дисципліна:

ЗК 1. Здатність до критичного мислення аналізу та синтезу.

ЗК 2. Здатність виявляти, ставити та вирішувати проблеми.

ЗК 5. Здатність розробляти проєкти та управляти ними.

ЗК 6. Здатність проводити дослідження на відповідному рівні.

ЗК 10. Здатність до використання інформаційних і комунікаційних технологій.

СК 2. Здатність самостійно забезпечувати юридичне представництво інтересів клієнта та організовувати надання юридичних послуг.

СК 4. Здатність ефективно забезпечувати адаптацію законодавства України до права ЄС у правотворчому, правоінтерпретаційному та правозастосовному контекстах, надавати правову підтримку євроінтеграційним та євроатлантичним процесам у різних сферах

суспільних відносин.

СК 10. Здатність розв'язувати задачі дослідницького та/або інноваційного характеру у сфері міжнародного права, права ЄС, порівняльного правознавства.

СК 11. Здатність дотримуватися професійної та академічної доброчесності, нести відповідальність за достовірність отриманих результатів наукових досліджень.

1.7. Перелік результатів навчання, що формує дана дисципліна:

РН 2. Продукувати нові ідеї для розв'язання практичних завдань зі сфери професійної юридичної діяльності.

РН 3. Вільно спілкуватися державною та іноземною мовами усно і письмово для обговорення питань професійної діяльності, результатів досліджень та інновацій, пошуку та аналізу відповідної інформації.

РН 5. Здійснювати юридичне представництво клієнта в міжнародних судових органах, національних судах, міжнародних комерційних арбітражах, інших міжнародних організаціях, органах державної влади та місцевого самоврядування.

РН 8. Готувати проєкти міжнародних договорів та актів національного законодавства, надавати пропозиції з усунення колізій між нормами міжнародного права, а також приведення норм національного права у відповідність до норм міжнародного права.

РН 9. Імплементувати норми міжнародних договорів, актів міжнародних міжурядових організацій, рішень міжнародних судів у національний правопорядок.

РН 10. Надавати юридичний супровід процесам адаптації різних галузей законодавства України до права Європейського Союзу.

1.8. Пререквізити: Теорія права та держави. Цивільне право (загальна частина). Цивільне право (особлива частина). Господарське право. Цивільний процес. Господарський процес.

2. Тематичний план навчальної дисципліни

Розділ 1. Міжнародний комерційний арбітраж як один зі способів альтернативного вирішення спорів.

Тема 1. Загальна характеристика міжнародного комерційного арбітражу.

Міжнародні арбітражні суди як третейські суди, які розглядають спори в сфері міжнародних економічних відносин. Передумови виникнення і функціонування міжнародного комерційного арбітражу. Історія становлення і розвитку міжнародного комерційного арбітражу. Третейський суд у Стародавньому Римі. Третейський суд в середні віки. Третейський суд у XVШ-XIX століттях. Відмінність міжнародного комерційного арбітражу від арбітражу в міжнародному публічному праві. Значення, переваги та недоліки арбітражного способу розгляду спорів у галузі міжнародних економічних зв'язків. Види міжнародних арбітражних судів. Постійно діючі (інституційні) і ізольовані (ad-hoc) арбітражні суди, переваги та недоліки арбітражних судів кожного виду. Арбітражні суди загальної компетенції та арбітражні суди спеціальної компетенції, відкриті і закриті арбітражні суди. Прискорений арбітраж. Електронний арбітраж.

Тема 2. Правове регулювання діяльності міжнародних комерційних арбітражів.

Міжгалузевий характер правового регулювання діяльності міжнародних арбітражних судів. Міжнародно-правове регулювання діяльності міжнародних арбітражних судів. Розвиток міжнародного договірного механізму в цій галузі. Міжнародні договори з питань міжнародного комерційного арбітражу в рамках Ліги Націй. Основні діючі універсальні міжнародні договори з питань міжнародного арбітражного вирішення спорів. Загальна характеристика Нью-Йоркської конвенції про визнання і приведення у виконання іноземних арбітражних рішень 1958 р., Європейської (Женевської) конвенції про зовнішньоторговельний арбітраж 1961 р., сфера застосування і учасників даних конвенцій.

Вашингтонська конвенція про врегулювання інвестиційних спорів між державами та іноземними особами 1965 р. Регіональні конвенції з питань міжнародного арбітражу. Діяльність міжнародних організацій з питань теоретичної розробки питань міжнародного арбітражу та уніфікації арбітражної процедури. Юридична природа, загальна характеристика і значення Типового закону ЮНСІТРАЛ про міжнародний комерційний арбітраж 1985 р. Правове регулювання міжнародного арбітражного розгляду спорів та діяльності арбітражних судів в національному законодавстві різних держав. Законодавство України про міжнародний комерційний арбітраж. Регламенти арбітражних судів, їх юридична природа та значення.

Тема 3. Арбітражна угода. Визначення компетенції арбітражних судів.

Арбітражна угода як різновид третейського договору (угоди). Юридична природа арбітражної угоди, арбітражного розгляду та арбітражного рішення. Договірна (класична та сучасна), процесуальна (юрисдикційна), змішана і автономна теорії, теорія делегування. Арбітражна угода та її види. Арбітражне застереження і третейський запис. Автономність арбітражної угоди від договору, до якого вона відноситься. Форма арбітражної угоди. Зміст арбітражної угоди. Істотні умови арбітражної угоди. Альтернативні арбітражні угоди. Усунення неясності змісту арбітражної угоди. Застосування статті IV Європейської конвенції про зовнішньоторговельний арбітраж 1961 р. Дія арбітражної угоди по колу осіб. Дія арбітражної угоди при універсальному правонаступництві і при заміні сторони в зобов'язанні. Умови дійсності арбітражних угод. Право-дієздатність сторін, добровільність волевиявлення сторін, допустимість спору в якості об'єкта арбітражного розгляду за національним законодавством. Право, яке застосовується при визначенні дійсності арбітражних угод. Типові арбітражні застереження, їх значення. «Патологічні» арбітражні застереження. Юридичні наслідки укладення арбітражних угод. Абсолютна і відносна некомпетентність державного суду за наявності арбітражної угоди. Процесуальні наслідки пред'явлення позову до державного суду України за наявності арбітражної угоди по ЦПК і ГПК України. Визначення компетенції арбітражного суду. Заперечення проти компетенції арбітражного суду, порядок заяви та дозволи. Теорія «компетенції-компетенції» арбітражного суду і її втілення в міжнародних договорах і законодавстві різних держав. Встановлення компетенції міжнародного арбітражного суду міжнародним договором або національним законом. Оскарження рішень арбітражу з питання про свою компетенцію.

Тема 4. Принципи діяльності міжнародного арбітражного суду.

Принципи діяльності міжнародного арбітражного суду та їх закріплення в міжнародно-правових документах, національному законодавстві різних держав і регламентах арбітражних судів. Принципи діяльності міжнародного арбітражного суду за законодавством України. Принцип свободи (автономії) волі сторін. Принцип рівності прав сторін. Принцип свободи вибору сторонами складу суду, застосовного права, процедури і мови арбітражного провадження. Принцип конфіденційності розгляду справ. Принцип сприяння закінченню спору за допомогою укладення сторонами мирової угоди. Принципи господарського процесу, застосовні до арбітражного розгляду: диспозитивність, змагальність, безпосередність.

Тема 5. Міжнародний комерційний арбітраж в іноземних державах.

Арбітраж у Франції. Загальна характеристика Міжнародного арбітражного суду при Міжнародній торговій палаті в Парижі, його Регламентів, порядку розгляду спорів у даному постійно діючому арбітражному суді. Арбітраж у Федеративній Республіці Німеччина. загальні положення законодавства Федеративної Республіки Німеччина про міжнародний арбітраж. Арбітраж у Великобританії. Загальна характеристика законодавства Великобританії про міжнародний арбітраж і правил розгляду справ у Лондонському суді міжнародного арбітражу. Арбітраж у Швеції. Загальна характеристика законодавства Швеції про міжнародному арбітражі і правил розгляду справ в Арбітражному інституті Торгової палати м Стокгольма. Арбітраж в США. Законодавство США про арбітраж. Діяльність

Американській арбітражній асоціації. Арбітраж в Австрії. Загальна характеристика законодавства Австрії про міжнародному арбітражі і правил розгляду справ у Віденському міжнародному арбітражному суді. Арбітраж у Східній Європі: Болгарія, Латвія, Литва, Польща, Сербія, Хорватія. Коротка характеристика законодавства про міжнародний комерційний арбітраж держав і діяльності деяких постійно діючих арбітражних судів. Компетенція Міжнародного Центру по врегулюванню інвестиційних спорів і правил розгляду ним суперечок. Компетенція Спортивного арбітражного суду в Лозанні і правила розгляду ним суперечок.

Розділ 2. Провадження у міжнародному комерційному арбітражі

Тема 6. Суб'єкти арбітражного процесу.

Класифікація суб'єктів арбітражного процесу. Склад арбітражного суду (арбітражний трибунал). Арбітри. Кількість арбітрів. Список арбітрів та його значення. Вимоги до арбітрів. Кваліфікація арбітрів. Громадянство арбітрів. Права та обов'язки арбітрів. Незалежність і неупередженість арбітрів. Розкриття інформації. Керівні принципи, щодо конфлікту інтересів у міжнародному арбітражі 2004 р.: структура, зміст, значення, застосування. Винагорода арбітрів. Відповідальність арбітрів. Відкриті та закриті списки арбітрів. Участь суддів державних судів в якості арбітрів в арбітражному розгляді. Порядок формування одноособового і колегіального складу арбітражного суду. Формування складу арбітражного суду ad-hoc. Заміщає призначення арбітрів. Відводи й самовідводи арбітрів: підстави, порядок заяви та дозволи. Сторони в міжнародному арбітражі, їх права та обов'язки. Процесуальна право-дієздатність. Особливості процесуальної право-дієздатності держав, державних органів, міжнародних організацій, юридичних осіб публічного права. Держава як суб'єкт арбітражної угоди. Державний імунітет і відмова від нього. Процесуальна співучасть і участь третіх осіб. Проблема «інтервенції» у міжнародному арбітражі. Представництво в міжнародному арбітражі. Учасники арбітражного процесу, що не мають зацікавленості у результаті справи (свідки, експерти, спеціалісти, перекладачі).

Тема 7. Докази у міжнародному комерційному арбітражі.

Поняття доказів і доказів у міжнародному арбітражі. Належність та допустимість доказів. Правила збирання, дослідження та оцінки доказів. Тягар доказування. Засоби доказування в континентальній та англо-американській системах права. Пояснення сторін і третіх осіб. Показання свідків, свідків-експертів. Порядок допиту свідків. Письмові і речові докази. Експертиза в арбітражному розгляді. Експерт, який притягається стороною, і експерт, який призначається складом арбітражного суду. Третейська експертиза. Коментарі ЮНСІТРАЛ з організації арбітражного розгляду 1996 р. про збирання, дослідження й оцінку доказів в арбітражному розгляді. Сприяння державних судів арбітражам в отриманні доказів: поняття, значення, форми і правове регулювання в різних державах.

Тема 8. Арбітражні витрати.

Поняття і види арбітражних витрат. Структура арбітражних витрат при розгляді справи постійно діючим міжнародним арбітражним судом і арбітражним судом ad-hoc. Гонорари арбітрів та адміністративні витрати. Обмеження арбітражних витрат. Арбітражні витрати за законодавством України. Реєстраційний збір. Арбітражний збір і витрати, пов'язані з розглядом справи, порядок їх обчислення і сплати. Зменшення розміру арбітражного збору. Розподіл арбітражних витрат між сторонами. Повернення арбітражного збору. Витрати на оплату юридичної допомоги, пов'язаної з розглядом справи в арбітражному суді.

Тема 9. Порушення справи в міжнародному комерційному арбітражі.

Порушення справи у постійно діючих арбітражних судах і в арбітражних судах ad-hoc. Обмін змагальними паперами до порушення справи і його значення. Доарбітражний порядок врегулювання спору: поняття, форми, наслідки недотримання. Порушення справи в Міжнародному арбітражному суді при ТПП України. Реквізити позовної заяви. Виправлення

недоліків позовної заяви. Зміна позову позивачем. Відповідь на позовну заяву, строки його подання і зміст. Засоби захисту відповідача проти позову. Заперечення проти позову. Порядок і строки пред'явлення та умови прийняття зустрічного позову. Підготовка справи до розгляду. Підготовче засідання. Питання, які вирішуються складом арбітражного судом у підготовчому засіданні.

Тема 10. Розгляд справи в міжнародному комерційному арбітражі.

Усний і письмовий розгляд справи в арбітражному суді, їх відмінності. Підстави призначення усного та письмового розгляду. Усний розгляд справи (слухання). Порядок усного розгляду справи. Правові наслідки ненадання заперечень щодо позову доказів, неявки сторін у арбітражний розгляд. Дослідження доказів. Виступи учасників арбітражного розгляду. Відкладення і зупинення арбітражного розгляду. Закінчення арбітражного розгляду справи без винесення рішення та його процесуальні наслідки. Мирова угода. Рішення, постановлене арбітражним судом на підставі мирової угоди. Протокол арбітражного розгляду. Особливості арбітражного розгляду в арбітражному суді ad-hoc.

Тема 11. Рішення (award) і інші постанови міжнародного комерційного арбітражу.

Рішення арбітражного суду, його значення. Види рішень арбітражного суду. Остаточне рішення, проміжне рішення, часткове вирішення, рішення засноване на укладеній сторонами мировій угоді, рішення винесене за відсутності відповідача. Порядок винесення та оформлення рішення арбітражного суду. Вимоги, що пред'являються до вирішення арбітражного суду. Структура і зміст рішення арбітражного суду. Види постанов міжнародного арбітражного суду за законодавством України. Юридичні наслідки наявності рішення арбітражного суду при пред'явленні тотожного позову до державного суду. Визначення матеріального права, що підлягає застосуванню при винесенні рішення арбітражним судом. Встановлення змісту застосовного права. Зміст застосовного права як питання права і питання факту. Застосування арбітражним судом при винесенні рішення торгових звичаїв, звичаїв, норм «м'якого права». Застосування арбітражним судом при винесенні рішення сформованої судової та ділової практики, доктрини міжнародного приватного права. Способи та порядок виправлення недоліків рішення арбітражного суду. Виправлення і роз'яснення рішення. Додаткове рішення.

Тема 12. Оскарження і виконання рішень міжнародного комерційного арбітражу.

Остаточність рішення арбітражного суду як неприпустимість його апеляційного, касаційного і ревізійного оскарження і перегляду. Оскарження рішення арбітражного суду до державного суду. Типовий закон ЮНСІТРАЛ про міжнародний комерційний арбітраж 1985р. про оскарження рішення арбітражного суду до державного суду. Скасування (визнання недійсним) державним судом рішення арбітражного суду. Межі перевірки державними судами правильності арбітражних рішень в різних державах. Територіальна компетенція державних судів стосовно перевірки арбітражних рішень. Підстави скасування рішення міжнародного арбітражного (третейського) суду. Приватно-правові та публічно-правові підстави скасування рішення, їх зміст та особливості застосування. Тягар доказування. Юридичні наслідки скасування державним судом рішення міжнародного арбітражного суду. Належне виконання рішення арбітражного суду як умова ефективності арбітражного способу розгляду та вирішення спорів. Надання державним судом виконавчої сили рішенням арбітражного суду. Виконання рішень національних та іноземних арбітражних судів. Проблема «національності» арбітражного рішення. Вимоги, що пред'являються до форми, змісту заяви про видачу виконавчого документа і прикладеним документам, наслідки їх недотримання. Порядок розгляду заяви. Заперечення боржника проти видачі виконавчого документа. Підстави відмови у видачі виконавчого документа. Приватно-правові та публічно-правові підстави скасування рішення, їх зміст та особливості застосування. Тягар доказування. Юридичні наслідки відмови у видачі виконавчого документа на виконання рішення міжнародного арбітражного (третейського) суду. Порядок виконання виконавчого документа, виданого на підставі рішення міжнародного арбітражного (третейського) суду.

Видача загальними судами України виконавчих документів на підставі рішень третейських судів. Поняття, значення та юридичні наслідки визнання іноземних арбітражних рішень (неспростовність, винятковість, незмінюваність). Визнання іноземних арбітражних рішень як умова приведення його у виконання. Основні положення Нью-Йоркської конвенції про визнання і приведення у виконання іноземних арбітражних рішень 1958 р. Сфера її застосування. Вичерпний перелік підстав до відмови у визнанні та приведення у виконання іноземного арбітражного рішення по Нью-Йоркської конвенції про визнання і приведення у виконання іноземних арбітражних рішень 1958 р. Приватно-правові та публічно-правові підстави відмови у визнанні та виконанні іноземного арбітражного рішення, їх зміст та особливості застосування. Тягар доказування. Визнання та виконання іноземних арбітражних рішень в державах Європи і в США. Поняття екзекватури. Спрощене (сумарне) виробництво в компетентному суді держави, в якій запитується визнання і виконання іноземного арбітражного рішення, при розгляді відповідного клопотання зацікавленої особи, цілі і завдання такого виробництва. Межі перевірки компетентним судом держави, в якій запитується визнання і виконання іноземного арбітражного рішення, правильності такого рішення. Порядок визнання і виконання іноземних арбітражних рішень за законодавством України. Компетенція судів України на розгляд заяв про визнання та виконання іноземних арбітражних рішень. Вимоги, що пред'являються до форми, змісту заяви про визнання і приведення у виконання іноземного арбітражного рішення і прикладеним документам, наслідки їх недотримання. Порядок розгляду заяви. Заперечення боржника проти визнання і приведення у виконання іноземного арбітражного рішення. Підстави відмови у визнанні та приведення у виконання іноземного арбітражного рішення. Юридичні наслідки відмови у визнанні та приведення у виконання іноземного арбітражного рішення.

3. Структура навчальної дисципліни

Назви розділів і тем	Кількість годин											
	денна форма навчання						заочна форма навчання					
	усього	у тому числі					усього	у тому числі				
		л.	с.	лаб.	інд.	с.р.		л.	с.	лаб	інд.	с.р
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13
Розділ 1. Міжнародний комерційний арбітраж як один зі способів альтернативного вирішення спорів												
Тема 1. Загальна характеристика міжнародного комерційного арбітражу	9	2	2			5	6					6
Тема 2. Правове регулювання діяльності міжнародних комерційних арбітражів	7	1	1			5	6					6
Тема 3. Арбітражна угода. Визначення компетенції арбітражних судів	7	1	1			5	10	2	2			6
Тема 4. Принципи діяльності міжнародного арбітражного суду	7	1	1			5	6					6
Тема 5. Міжнародний комерційний арбітраж в іноземних державах.	7	1	1			5	6					6
Разом за розділом 1	**37**	**6**	**6**			**25**	**34**	**2**	**2**			**30**
Розділ 2. Провадження у міжнародному комерційному арбітражі												
Тема 6. Суб'єкти арбітражного процесу	7	1	1			5	6					6

Тема 7. Докази у міжнародному комерційному арбітражі	7	1	1			5	6					6
Тема 8. Арбітражні витрати	7	1	1			5	8					8
Тема 9. Порушення справи в міжнародному комерційному арбітражі	7	1	1			5	8					8
Тема 10. Розгляд справи в міжнародному комерційному арбітражі	7	1	1			5	8					8
Тема 11. Рішення (award) і інші постанови міжнародного комерційного арбітражу	7	1	1			5	8					8
Тема 12. Оскарження і виконання рішень міжнародного комерційного арбітражу	11	2	2			7	12	2	2			8
Разом за розділом 2	**53**	**8**	**8**			**37**	**60**	**2**	**2**			**52**
Усього годин	**90**	**14**	**14**			**62**	**90**	**4**	**4**			**82**

4. Теми семінарських занять (денна та заочна форма навчання)

№ з/п	Назва теми	Кількість годин	
1.	Загальна характеристика міжнародного комерційного арбітражу	2	
2.	Правове регулювання діяльності міжнародних комерційних арбітражі	1	
3.	Арбітражна угода. Визначення компетенції арбітражних судів	1	2
4.	Принципи діяльності міжнародного арбітражного суду	1	
5.	Міжнародний комерційний арбітраж в іноземних державах.	1	
6.	Суб’єкти арбітражного процесу	1	
7.	Докази у міжнародному комерційному арбітражі	1	
8.	Арбітражні витрати	1	
9.	Порушення справи в міжнародному комерційному арбітражі	1	
10.	Розгляд справи в міжнародному комерційному арбітражі	1	
11.	Рішення (award) і інші постанови міжнародного комерційного арбітражу	1	
12.	Оскарження і виконання рішень міжнародного комерційного арбітражу	2	2
	Разом	**14**	**4**

5. Завдання для самостійної роботи (денна та заочна форма навчання)

№	Види, зміст самостійної роботи	Кількість годин	
1.	Тема: Загальна характеристика міжнародного комерційного арбітражу. Завдання: Ознайомитися з лекційним матеріалом. Підготувати відповіді на контрольні запитання.	5	6
2.	Тема: Правове регулювання діяльності міжнародних комерційних арбітражів. Завдання: Ознайомитися з лекційним матеріалом. Підготувати відповіді на контрольні запитання.	5	6
3.	Тема: Арбітражна угода. Визначення компетенції арбітражних судів. Завдання: Ознайомитися з лекційним матеріалом. Підготувати відповіді на контрольні запитання.	5	6

4.	Тема: Принципи діяльності міжнародного арбітражного суду. Завдання: Ознайомитися з лекційним матеріалом. Підготувати відповіді на контрольні запитання.	5	6
5.	Тема:Міжнародний комерційний арбітраж в іноземних державах. Завдання: Ознайомитися з лекційним матеріалом. Підготувати відповіді на контрольні запитання.	5	6
6.	Тема: Суб'єкти арбітражного процесу. Завдання: Ознайомитися з лекційним матеріалом. Підготувати відповіді на контрольні запитання.	5	6
7.	Тема: Докази у міжнародному комерційному арбітражі. Завдання: Ознайомитися з лекційним матеріалом. Підготувати відповіді на контрольні запитання.	5	6
8.	Тема: Арбітражні витрати. Завдання: Ознайомитися з лекційним матеріалом. Підготувати відповіді на контрольні запитання.	5	8
9.	Тема: Порушення справи у міжнародному комерційному арбітражі. Завдання: Ознайомитися з лекційним матеріалом. Підготувати відповіді на контрольні запитання.	5	8
10.	Тема: Розгляд справи в міжнародному комерційному арбітражі. Завдання: Ознайомитися з лекційним матеріалом. Підготувати відповіді на контрольні запитання.	5	8
11.	Тема: Рішення (award) і інші постанови в міжнародному комерційному арбітражі. Завдання: Ознайомитися з лекційним матеріалом. Підготувати відповіді на контрольні запитання.	5	8
12.	Тема: Оскарження і виконання рішень міжнародного комерційного арбітражу. Завдання: Ознайомитися з лекційним матеріалом. Підготувати відповіді на контрольні запитання.	7	8
	Всього	**62**	**82**

6. Індивідуальне завдання

Не передбачено навчальним планом.

7. Методи навчання

Застосовуються три групи методів навчання:

1. словесні – описове розкриття навчального матеріалу, пояснення сутності відповідного явища, поняття, процесу, інструктаж щодо особливостей застосування окремих норм, перевірка рівня самостійного опрацювання навчального матеріалу тощо;
2. наочні – демонстрація схем, таблиць, малюнків (за наявності);
3. практичні – формування вмінь і навичок оперування правовими категоріями, застосування правових норм та використання набутих знань при проведенні семінарських занять.

8. Методи контролю

Поточний контроль проводиться на кожному семінарському аудиторному занятті у формі усного опитування, виступів студентів тощо.

Поточний контроль проводиться у вигляді оцінювання знань і умінь, набутих під час вивчення тем відповідного розділу і може передбачати розгорнуті відповіді на питання, відповіді на тести, вирішення змодельованих практичних завдань тощо.

По закінченню вивчення курсу проводиться залік. Підсумковий семестровий контроль здійснюється у вигляді написання письмової роботи (тестові завдання / відповіді на відкриті питання).

Критерії оцінювання студентів складають: рівень знань, продемонстрований в усних та письмових відповідях, виступах на практичних заняттях, активність при обговоренні питань. Максимальна сума балів, яку може набрати студент при складанні підсумкового контролю з навчальної дисципліни, складає 40. Максимальна сума балів, які може набрати студент при вивченні навчальної дисципліни, складає 100.

Питання для підсумкового контролю

1. Міжнародні арбітражні суди як третейські суди, які розглядають спори в сфері міжнародних економічних відносин.
2. Передумови виникнення і функціонування міжнародного комерційного арбітражу. Історія становлення і розвитку міжнародного комерційного арбітражу.
3. Третейський суд у Стародавньому Римі. Третейський суд в середні віки. Третейський суд у XVШ-XIX століттях.
4. Відмінність міжнародного комерційного арбітражу від арбітражу в міжнародному публічному праві.
5. Значення, переваги та недоліки арбітражного способу розгляду спорів у галузі міжнародних економічних зв'язків.
6. Види міжнародних арбітражних судів. Постійно діючі (інституційні) і ізольовані (ad-hoc) арбітражні суди, переваги та недоліки арбітражних судів кожного виду.
7. Арбітражні суди загальної компетенції та арбітражні суди спеціальної компетенції, відкриті і закриті арбітражні суди.
8. Міжгалузевий характер правового регулювання діяльності міжнародних арбітражних судів.
9. Міжнародно-правове регулювання діяльності міжнародних арбітражних судів.
10. Міжнародні договори з питань міжнародного комерційного арбітражу в рамках Ліги Націй. Основні діючі універсальні міжнародні договори з питань міжнародного арбітражного вирішення спорів.
11. Загальна характеристика Нью-Йоркської конвенції про визнання і приведення у виконання іноземних арбітражних рішень 1958 р., Європейської (Женевської) конвенції про зовнішньоторговельний арбітраж 1961 р., сфера застосування і учасників даних конвенцій.
12. Вашингтонська конвенція про врегулювання інвестиційних спорів між державами та іноземними особами 1965 р. Регіональні конвенції з питань міжнародного арбітражу. Діяльність міжнародних організацій з питань теоретичної розробки питань міжнародного арбітражу та уніфікації арбітражної процедури.
13. Юридична природа, загальна характеристика і значення Типового закону ЮНСІТРАЛ про міжнародний комерційний арбітраж 1985 р.
14. Правове регулювання міжнародного арбітражного розгляду спорів та діяльності арбітражних судів в національному законодавстві різних держав.
15. Законодавство України про міжнародний комерційний арбітраж.
16. Регламенти арбітражних судів, їх юридична природа та значення.
17. Арбітражна угода як різновид третейського договору (угоди).
18. Юридична природа арбітражної угоди, арбітражного розгляду та арбітражного рішення. Договірна (класична та сучасна), процесуальна (юрисдикційна), змішана і автономна теорії, теорія делегування.
19. Арбітражна угода та її види.
20. Арбітражне застереження і третейський запис. Автономність арбітражної угоди від договору, до якого вона відноситься.
21. Форма арбітражної угоди.

22. Зміст арбітражної угоди.
23. Істотні умови арбітражної угоди.
24. Застосування статті IV Європейської конвенції про зовнішньоторговельний арбітраж 1961 р.
25. Дія арбітражної угоди при універсальному правонаступництві і при заміні сторони в зобов'язанні. Умови дійсності арбітражних угод.
26. Право-дієздатність сторін, добровільність волевиявлення сторін, допустимість спору в якості об'єкта арбітражного розгляду за національним законодавством.
27. Типові арбітражні застереження, їх значення. «Патологічні» арбітражні застереження.
28. Юридичні наслідки укладення арбітражних угод.
29. Процесуальні наслідки пред'явлення позову до державного суду України за наявності арбітражної угоди по ЦПК і ГПК України.
30. Визначення компетенції арбітражного суду.
31. Теорія «компетенції-компетенції» арбітражного суду і її втілення в міжнародних договорах і законодавстві різних держав.
32. Оскарження рішень арбітражу з питання про свою компетенцію.
33. Принципи діяльності міжнародного арбітражного суду за законодавством України. Принцип свободи (автономії) волі сторін.
34. Принцип рівності прав сторін.
35. Принцип свободи вибору сторонами складу суду, застосовного права, процедури і мови арбітражного провадження.
36. Принцип конфіденційності розгляду справ.
37. Принцип сприяння закінченню спору за допомогою укладення сторонами мирової угоди.
38. Принципи господарського процесу, застосовні до арбітражного розгляду: диспозитивність, змагальність, безпосередність.
39. Загальна характеристика Міжнародного арбітражного суду при Міжнародній торговій палаті в Парижі, його Регламентів, порядку розгляду спорів у даному постійно діючому арбітражному суді.
40. Загальна характеристика законодавства Великобританії про міжнародний арбітраж і правил розгляду справ у Лондонському суді міжнародного арбітражу.
41. Компетенція Міжнародного Центру по врегулюванню інвестиційних спорів і правил розгляду ним суперечок.
42. Компетенція Спортивного арбітражного суду в Лозанні і правила розгляду ним суперечок.
43. Класифікація суб'єктів арбітражного процесу. Склад арбітражного суду (арбітражний трибунал).
44. Арбітри. Кількість арбітрів. Список арбітрів та його значення.
45. Вимоги до арбітрів. Кваліфікація арбітрів. Громадянство арбітрів.
46. Незалежність і неупередженість арбітрів. Розкриття інформації
47. Винагорода арбітрів. Відповідальність арбітрів.
48. Відкриті та закриті списки арбітрів.
49. Порядок формування одноособового і колегіального складу арбітражного суду.
50. Формування складу арбітражного суду ad-hoc.
51. Сторони в міжнародному арбітражі, їх права та обов'язки. Процесуальна право-дієздатність.
52. Представництво в міжнародному арбітражі.
53. Учасники арбітражного процесу, що не мають зацікавленості у результаті справи (свідки, експерти, спеціалісти, перекладачі).
54. Поняття доказів і доказів у міжнародному арбітражі.
55. Належність та допустимість доказів.
56. Правила збирання, дослідження та оцінки доказів.

57. Тягар доказування. Засоби доказування в романо-германській та англо-американській системах права.

58. Поняття і види арбітражних витрат.

59. Гонорари арбітрів та адміністративні витрати.

60. Арбітражні витрати за законодавством України.

61. Реєстраційний збір. Арбітражний збір і витрати, пов'язані з розглядом справи, порядок їх обчислення і сплати.

62. Доарбітражний порядок врегулювання спору: поняття, форми, наслідки недотримання.

63. Порушення справи в Міжнародному арбітражному суді при ТПП України. Реквізити позовної заяви.

64. Підготовче засідання. Питання, які вирішуються складом арбітражного судом у підготовчому засіданні.

65. Усний і письмовий розгляд справи в арбітражному суді, їх відмінності.

66. Дослідження доказів.

67. Виступи учасників арбітражного розгляду.

68. Відкладення і зупинення арбітражного розгляду.

69. Закінчення арбітражного розгляду справи без винесення рішення та його процесуальні наслідки.

70. Мирова угода.

71. Особливості арбітражного розгляду в арбітражному суді ad-hoc.

72. Рішення арбітражного суду, його значення.

73. Види рішень арбітражного суду.

74. Остаточне рішення, проміжне рішення, часткове вирішення, рішення засноване на укладеній сторонами мировій угоді, рішення винесене за відсутності відповідача.

75. Структура і зміст рішення арбітражного суду.

76. Визначення матеріального права, що підлягає застосуванню при винесенні рішення арбітражним судом.

77. Застосування арбітражним судом при винесенні рішення торгових звичаїв, звичаїв, норм «м'якого права».

78. Застосування арбітражним судом при винесенні рішення сформованої судової та ділової практики, доктрини міжнародного приватного права.

79. Способи та порядок виправлення недоліків рішення арбітражного суду. Виправлення і роз'яснення рішення.

80. Додаткове рішення.

81. Остаточність рішення арбітражного суду як неприпустимість його апеляційного, касаційного і ревізійного оскарження і перегляду.

82. Оскарження рішення арбітражного суду до державного суду.

83. Скасування (визнання недійсним) державним судом рішення арбітражного суду. Межі перевірки державними судами правильності арбітражних рішень в різних державах. Територіальна компетенція державних судів стосовно перевірки арбітражних рішень. Підстави скасування рішення міжнародного арбітражного (третейського) суду.

84. Приватно-правові та публічно-правові підстави скасування рішення, їх зміст та особливості застосування.

85. Юридичні наслідки скасування державним судом рішення міжнародного арбітражного суду.

86. Надання державним судом виконавчої сили рішенням арбітражного суду. Виконання рішень національних та іноземних арбітражних судів.

87. Тягар доказування. Визнання та виконання іноземних арбітражних рішень в державах Європи і в США.

88. Поняття екзекватури. Спрощене (сумарне) виробництво в компетентному суді держави, в якій запитується визнання і виконання іноземного арбітражного рішення, при розгляді відповідного клопотання зацікавленої особи, цілі і завдання такого виробництва.

89. Межі перевірки компетентним судом держави, в якій запитується визнання і виконання іноземного арбітражного рішення, правильності такого рішення.

90. Порядок визнання і виконання іноземних арбітражних рішень за законодавством України.

9 . Схема нарахування балів

Загальна кількість балів – 100.
Кількість балів за залік – 40.
Кількість балів протягом семестру – 60:
Кількість балів за відповіді на семінарських заняттях ∑60 = 60:

Формула обчислення

$$\sum 60 = \frac{\sum 1}{\sum 2} \times 12 \text{ (дванадцять)}$$

Примітка:
∑60 – сума максимальної кількості балів
∑1 – сума балів, що отримав студент за відповіді на семінарських заняттях.
∑2 – кількість семінарських занять протягом семестру.
12 – коефіцієнт

Поточний контроль, самостійна робота, індивідуальні завдання			Залікова робота	Сума
Розділ 1	Розділ 2	Разом		
Т1-Т12				
∑60		60	40	100

Для допуску до складання заліку здобувач вищої освіти повинен набрати не менше 10 балів з навчальної дисципліни під час поточного контролю, самостійної роботи тощо.

Критерії оцінювання навчальних досягнень

Під час вивчення навчальної дисципліни використання технологій штучного інтелекту (ШІ) здійснюється відповідно до Політики використання технологій штучного інтелекту Харківського національного університету імені В. Н. Каразіна.
У межах дисципліни застосовуються такі моделі використання ШІ:

1. Модель «ШІ заборонено».

Використання технологій штучного інтелекту не допускається під час виконання контрольних заходів, спрямованих на перевірку індивідуальних знань і сформованості компетентностей здобувача освіти, зокрема: усного опитування, модульних контрольних робіт, екзамену (заліку), якщо інше не визначено викладачем, інших видів оцінювання, для яких викладачем встановлено обмеження щодо використання ШІ.

2. Модель «ШІ як асистент».

Під час підготовки до практичних занять, виконання індивідуальних завдань, рефератів, аналітичних оглядів та інших письмових робіт дозволяється використання ШІ для: пошуку та систематизації інформації, добору та первинного аналізу наукових джерел, пояснення складних понять, удосконалення структури тексту, перевірки граматики, стилю та оформлення, генерації ідей, плану роботи або прикладів.

Фінальний текст роботи, висновки, аналіз, інтерпретація результатів та прийняті рішення повинні бути самостійно підготовлені здобувачем освіти.

3. Модель «ШІ як інструмент».

Для окремих лабораторних, практичних, проєктних або дослідницьких робіт використання технологій штучного інтелекту може бути обов’язковою складовою

виконання завдання. У таких випадках здобувачі освіти можуть використовувати генеративні моделі ШІ для: аналізу та підготовки даних, генерації, аналізу й оптимізації програмного коду, порівняння результатів роботи різних моделей ШІ, створення візуалізацій, схем або зображень, аналізу великих масивів даних. проведення експериментів із застосуванням сучасних інструментів штучного інтелекту.

Усі результати, отримані за допомогою ШІ, підлягають критичному аналізу, перевірці та доопрацюванню здобувачем освіти.

Декларування використання ШІ.

У разі використання технологій штучного інтелекту здобувач освіти зобов'язаний зазначити: назву сервісу або моделі ШІ; дату використання; характер допомоги (генерація ідей, пошук інформації, аналіз даних, генерація коду, редагування тексту тощо).

За вимогою викладача здобувач освіти повинен надати використані запити (prompts) або пояснити спосіб використання інструментів ШІ.

Недекларoване використання технологій штучного інтелекту або подання згенерованого ШІ матеріалу як власного результату навчальної діяльності розглядається як порушення принципів академічної доброчесності відповідно до внутрішніх нормативних документів Університету.

Критерії оцінювання усної відповіді

Поточний контроль здійснюється, зокрема, у формі опитування та перевірки результатів виступів на семінарських та практичних заняттях в п'ятибальній шкалі оцінок.

5 балів ставиться за наступних умов:

- студент активно працює протягом усього практичного заняття;
- дає повний, правильний, послідовний, зв'язний, обґрунтований виклад питання, що супроводжується правильними прикладами з доктринальних джерел та посиланням на чинне законодавство;
- все, що викладається, повинно свідчити про глибоке розуміння і орієнтацію в явищах і процесах, що вивчаються;
- правильні вичерпні відповіді на додаткові питання викладача.

4 бали ставиться за наступних умов:

- студент активно працює протягом практичного заняття;
- дає правильний, повний виклад змісту підручника і матеріалу, поданого викладачем, але на додаткові контрольні питання, які ставить викладач для з'ясування глибини розуміння і вміння орієнтуватися в явищах і процесах, відповідає лише з деякою допомогою викладача чи колег;
- недостатньо вичерпні відповіді на додаткові запитання викладача.

3 бали ставиться за наступних умов:

- студент на занятті поводить себе пасивно, відповідає лише за викликом викладача;
- в цілому виявляє знання основного навчального матеріалу, що розглядається, але під час відповіді допускає помилки і усвідомлює їх тільки після вказівка викладача;
- відповіді на запитання дає не одразу, а тільки після деякого напруження пам'яті, при чому відповіді нечіткі;
- не в змозі без допомоги викладача вивести співвідношення з іншими проблемами дисципліни, що вивчається;

2 бали ставиться за наступних умов:

- допускає суттєві помилки або зовсім пропускає матеріал і частково виправляє ці помилки тільки після вказівки викладача;
- студент виявляє незнання значної частини навчального матеріалу, нелогічно і невпевнено його викладає, у відповіді мають місце заминки і перерви, не може пояснити проблему, хоча і розуміє її;
- викладає матеріал не достатньо зв'язно і послідовно.

1 бал ставиться за наступних умов:

- студент припускається грубих помилок при викладі матеріалу і не виправляє ці

помилки навіть при вказівці на них викладача;

- виявляє нерозуміння навчального матеріалу і як наслідок цього – повна відсутність навичок як в аналізі явищ, так і у подальшому виконанні практичних завдань.

Критерії оцінювання залікових робіт

Залікова роботи виконується у письмовій формі та складається із 40 тестових завдань. Кожне тестове завдання має чотири варіанта відповідей, тільки одне яких є правильним; за кожну правильну відповідь нараховується один бал.

Шкала оцінювання

Сума балів за всі види навчальної діяльності протягом семестру	Оцінка
90-100	зараховано
70-89	зараховано
50-69	зараховано
1-49	не зараховано

10. Рекомендована література

Основна література

Правові акти

1. Про міжнародний комерційний арбітраж: Закон України від 24.02.1994 № 4002-XII. Офіційний веб-портал Верховної Ради України. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/4002-12#Text

2. Про міжнародне приватне право: Закон України від 23.06.2005 № 2709-IV. Офіційний веб-портал Верховної Ради України. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2709-15#Text

3. Цивільний процесуальний кодекс України від 18.03.2004 №1618-IV. Офіційний веб-сайт Верховної Ради України. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1618-15#Text

4. Конвенція про визнання та приведення до виконання іноземних арбітражних рішень Офіційний веб-сайт Міжнародного комерційного арбітражного суду при Торгово-промисловій палаті України. URL: https://icac.org.ua/wp-content/uploads/Text-of-UN-Convention_New-York-1958-4.pdf

5. Європейська конвенція про зовнішньоторговельний арбітраж від 1961 р. URL: https://zakon.cc/law/document/read/995_069

6. Міжамериканська конвенція про міжнародний комерційний арбітраж 1975 р. (Панама). URL: https://www.international-arbitration-attorney.com/uk/inter-american-convention-international-commercial-arbitration-panama-convention/

7. Конвенція про порядок вирішення інвестиційних спорів між державами та іноземними особами від 18.05.1965 р. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_060#Text

8. Типовий закон ЮНСІТРАЛ «Про міжнародний торговий арбітраж» (1985 р.). URL: https://uncitral.un.org/sites/uncitral.un.org/files/media-documents/uncitral/ru/mal_rus.pdf

9. Регламент Міжнародного комерційного арбітражного суду при ТПП України. Офіційний веб-сайт Міжнародного комерційного арбітражного суду при Торгово-промисловій палаті України. URL: https://icac.org.ua/arbitrazh/reglament/

Підручники, навчальні посібники

1. Міжнародний комерційний арбітраж / під ред. У. Гелльманна, В. М. Коссака. Хмельницький : Хмельницький університет управління та права, 2015. 204 с.

2. Цірат Г.А. Міжнародний комерційний арбітраж: навч. посіб. / Г.А. Цірат. К.: Алерта, 2019. 410 с.

3. Альтернативні способи вирішення цивільних спорів за законодавством України : навчальний посібник / Верба-Сидор О. Б., Воробель У. Б., Грабар Н. М., Дутко А. О., Юркевич Ю. М.; за ред. канд. юрид. наук, доц. О. Б. Верби-Сидор. Львів. Львівський державний університет внутрішніх справ, 2021. 416 с.

4. Вайцеховська О. Р. Міжнародний комерційний арбітраж : навч.-метод. посіб. / О. Р. Вайцеховська, Н. С. Федорук. Харків : Право, 2024. 376 с.

5. Визнання та виконання рішень іноземних судів та міжнародних комерційних арбітражів: компендіум / За заг. ред. В.В. Комарова. Харків: Право, 2020. 668 с.

Допоміжна література

1. Альтернативне вирішення спорів: підручник / За заг. ред. Ю. Д. Притики. Київ: ВД «Дакор», 2021. 436 с.

2. Міжнародне приватне право: підручник 2-ге вид. / За ред. проф. А.С. Довгерта, проф. В.І. Кисіля. Київ : Правова єдність, 2014. 656 с.

3. Білоусов Є. М., Яковюк І. В. Міжнародне приватне право. Харків: Право, 2021. 408 с.

4. Завальна Ж. В., Старинський М. В. Economic sovereignty of a modern state in the context of sustainable development. *Law, Business and Sustainability Herald*. 2021. № 1 (2). С. 5–15. URL: https://doi.org/10.46489/lbsh.2021-1-2-1.

5. Воронов К. М., Завальна Ж. В., Устименко О. А., Савченко В. О. Застосування Принципів УНІДРУА як елементу договірного права ЄС: особливості використання в міжнародному комерційному арбітражі. *Академічні Візії*. 2022. № 12. URL: https://academy-vision.org/index.php/av/article/view/146

6. Старинський М. В., Завальна Ж. В. Парадигми в праві: реальність сучасної юридичної науки. *Аналітично-порівняльне правознавство*. 2025. Вип. 1. С. 58–64. URL: https://app-journal.in.ua/wp-content/uploads/2025/02/10.pdf.

7. Завальна, Ж. В. (2024). Негативність та зустрічність зобов'язань в приватно-правових договорах. *Наукові записки Львівського університету бізнесу та права*, (40), 551–556. URL: https://nzlubp.org.ua/index.php/journal/article/view/1189.

8. Cavusgil S.T., Knight G., Riesenberger J.R. International Business: The New Realities. 5th ed. Pearson, 2021.

9. Подцерковний О.П. Грошові зобов'язання: навчально-методичний посібник для здобувачів вищої освіти усіх форм навчання в галузі знань 08 «Право», спеціальність 081 «Право»: 2-ге вид., доп. і перероб. Одеса: «НУ «ОЮА», 2022. 144 с.

10. Кравцов С. Віртуальний арбітражний розгляд зовнішньоекономічних спорів. *Foreign trade economics finance law.* 2023. № 129 (4). С. 73-87.

11. Міжнародне приватне право: навч. посіб., практикум/ [В.О. Бажанов та ін.]. Київ: Юрінком Інтер, 2024. 368 с.

12. Нагнибіда В. І. Механізм правозастосування при вирішенні спорів у міжнародному комерційному арбітражі / В. І. Нагнибіда; за наук. ред., проф. О. Д. Крупчана. К. : Вид-во Гельветика, 2020. 492 с.

13. Пільков К. М. Теорія і практика доказування у міжнародному комерційному арбітражі: Монографія. К.: Освіта України. 2016. 240 с.

14. Кравчук С. Правові передумови для розгляду і вирішення спорів у міжнародному комерційному арбітражі. Н*ауковий вісник Ужгородського національного університету.* Серія Право. 2022. Вип. 71. С. 355-360.

15. Кравцов С.О. Міжнародний комерційний арбітраж та національні суди: монографія. Харків, 2014. 230 с.

16. Нормотворчість саморегулівних організацій у сфері міжнародного комерційного арбітражу = Rulemaking of self-regulatory organizations in the field international commercial arbitration: монографія / за наук. ред. О. О. Гайдуліна. НДІ приватного права і підприємництва імені академіка Ф. Г. Бурчака НАПрН України. Київ: Юрінком Інтер, 2025.

316 с.
17. Притика Ю. Д. Поняття та правова природа визнання та виконання рішень іноземних судів. Нариси з питань міжнародного приватного права. Вип. 3 / за ред. А. С. Довгерта, О. М. Бірюкова. К.: Алерта, 2014. С. 311–323.
18. Олексієнко А.В. Міжнародний комерційний арбітраж: сутність та переваги. *Юридичний науковий електронний журнал*. 2020. №8. С. 511-514
19. Коваленко І. Поняття та види арбітрабільності в теорії міжнародного комерційного арбітражу. *Підприємництво, господарство і право*. 2017. № 1. С. 29–33.
20. Тилюк Б. В. Міжнародний комерційний арбітраж як один із органів, які вирішують зовнішньоекономічні спори. Господарське право та процес в умовах трансформації суспільних відносин: матеріали Всеукраїнської науково-практичної конференції (в авторській редакції) (м. Кривий Ріг, 27 вересня 2018 року. Кривий Ріг: ДЮІ МВС України, 2018. С. 233-237.
21. Макеєва О. М., Мудрик Р. Р. Міжнародний комерційний арбітраж: теоретико-правові аспекти. *Юридичний вісник*. 2020. № 3 (56). С. 61-66.
22. Цірат Г. А. Міжнародний комерційний арбітраж : навч. посіб. / Г. А. Цірат. К.: Алерта, 2019. 410 с.

11. Посилання на інформаційні ресурси, відео-лекції, інше методичне забезпечення

1. Офіційний веб-портал Верховної Ради України www.zakon1.rada.gov.ua.
2. Київська центральна міська публічна бібліотека ім. Лесі Українки http://lucl.lucl.kiev.ua
3. Центральна наукова бібліотека Харківського національного університету ім. В. Н. Каразіна http://www.univer.kharkov.ua
4. Харківська державна наукова бібліотека ім. В. Г. Короленка http://korolenko.kharkov.com